

Польща, названо роком Фелікса Нововейського. В Україні - конкурс-фестивалі професійних та аматорських колективів, у Вінниці - хоровий фестиваль «Хорові асамблеї М.Леонтовича», всеукраїнський хоровий фестиваль «Співає Поділля Леонтовича». У 2017 році Вінницькою обласною радою була заснована щорічна премія ім. М. Леонтовича за визначні заслуги у розвитку музичного і хорового мистецтва.

І в цьому році, відзначаючи 145-річчя від дня народження Ф.Нововейського та М. Леонтовича, на Поділлі та Вармінсько-Мазуровському воєводстві знову будуть звучати твори двох уславлених синів Польщі та України, і обов'язково «Рота» та «Щедрик».

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Гордійчук М. Микола Леонтович. Київ.: Музична Україна, 1974. 62с.
2. Дяченко В. М.Леонтович. Київ.: Музична Україна, 1985. 133с.
3. Завальнюк А.Ф. Микола Леонтович. Дослідження, документи, листи: Монографія: До 125-річчя від дня народження. Вінниця: Поділля-2000, 2002. 256с.
4. Karolina Gorączko. Rota-słowa Maria Konopnicka, muzyka Feliks Nowowiejski. URL: <http://www.polskamuza.eu/siedemodslon.php?id=431> (дата звернення – 15.11.2023 р.).
5. Кушка Н.М. Микола Дмитрович Леонтович. Матеріали з життя та творчості композитора. Вінниця 2003. 17с
6. Polskie Centrum Informacji Muzycznej, Związek Kompozytorów Polskich. Feliks Nowowiejski. URL: culture.pl/pl/tworca/feliks-nowowiejski (дата звернення – 15.11.2023 р.).

*Мозгальова Наталія, Новосадов Ярослав,
Балан Віталій, Новосадова Анна,
м.Вінниця*

М. ОГІНСЬКИЙ: ІДЕНТИФІКАЦІЯ НАПРЯМІВ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

М. Огінський – видатний діяч польської художньої культури, автор багатьох десятків музичних творів і першого музично-історичного і естетичного трактату «Листи про музику». Майбутній композитор вільно розмовляв декількома мовами, добре малював, писав вірші, грав на скрипці і клавирі, відрізнявся начитаністю і знанням історії Європи, тобто він різнобічно освіченною особистістю

Завдячуючи своїм задаткам він зміг привернути до себе увагу тогочасної інтелігенції та суспільно-політичних діячів. Палац Огінських у Варшаві став осередком зібрань еліти, які обговорювали проблеми не тільки культурного, але і політичного розвитку країни. Актуальність теми дослідження

обумовлена необхідністю висвітлення культурного спадку композиторів ХІХ століття. Особливий інтерес становить творча постать М. Огінського.

Дослідження А. Залуського «Час і музика М. К. Огінського» було створене ним на основі мемуарів М. Огінського, а також його неопублікованих щоденників. У роботі Т. Струмило, Новак-Романович, Т. Курилович розповідається про життя та творчість Огінського, його подорожі різними країнами, особливості творчості. Разом з тим, питання творчого портрету Огінського потребує додаткового розкриття. Сказане становить мету нашої роботи.

У своїй творчості М. Огінський орієнтувався на поширені у Європі на той час французьку та італійську музичні традиції. Творчість композитора не тільки охоплює тенденції загальноєвропейської музичної культури, але здійснює суттєвий вплив на розвиток тогочасного мистецтва. Зокрема, у низці творів таких композиторів, як Р. Шуман, Ф. Ліст, Ф. Шопен чітко простежується зв'язок із творчістю М. Огінського, яка в деяких випадках набуває форми цитат.

Сьогодні відомо близько 60 фортепіанних та вокальних творів, у тому числі 26 полонезів, 4 марші, 3 мазурки, галоп та менует. До початку 1790-х років відносяться і перші полонези Огінського. Перший, сі-бемоль мажорний, користувався великим успіхом у варшавській публіки, тому що у ньому слухачі змогли віднайти простоту і смак. Окрасою цього полонезу були також його стислість: його розмір не перевищував 20-ти тактів, включаючи тріо. Композитор знайшов засіб завершувати кожен частину полонезу і тріо фразою, яка відрізнялася від тих, які використовувалися до того часу, що в свою чергу призвело до зникнення одноманітного повторення двох останніх тактів, які передували репризі кожної частини. Другий полонез, справив ще більше враження, і з тих пір митцю пророкували, що він здійснить реформу в розвитку модуляцій в полонезах, які до того часу використовувалися в Польщі тільки як танці, і що вони можуть зберігаючи свій національний характер, комбінувати в собі наспівність, виразність почуття.

До 90-х років відноситься і одноактна опера Огінського «Зеліда і Валькур, або Бонапарт в Каїрі» на честь Наполеона. Твори композитора на рубежі ХVІІІ і ХІХ століть користувалися великою популярністю у всій Європі, особливо в Польщі, де його ім'я було осяяне ореолом героїчної слави.

У 30-ті роки композитор зробив багато для тої «великої реформи», яку йому пророкували варшавські прихильники. Сам композитор вважав відхід від жанру побутового танцю важливою рисою, яка була притаманна всім його полонезам. Танцювальні ритми поєднуються в них з новим емоційним змістом, пов'язаним спочатку з чисто особистими переживаннями, а потім - з

більш широким колом образів, які народжувалися як лірико-драматичні відгуки на події, свідком, а часом і учасником яких був композитор. Він підтвердив сам, що його фа-мажорний полонез був створений під впливом «почуття уявного кохання». Але на протязі багатьох років цей полонез був відомий під назвою «Розділ Польщі». У Флоренції були видані ряд фортепіанних і вокальних творів, в тому числі «Вісім останніх полонезів». В них виявилися деякі типові риси, які стали характерними для полонезів Огінського. В багатьох з них зустрічаються героїчно схвильовані образи, близькі до «побудок», - таку назву отримали в Польщі не тільки трубні сигнали до підйому і до виступу воїнських частин, але і патріотичні вірші, які призивали до визвольної боротьби. Особливістю багатьох полонезів Огінського слід рахувати також сполучення подібних фанфарних звучностей, які визивають у пам'яті походи повстанців, з лірично-наспівними, тонко орнаментованими пасажами.

Світову славу приніс композитору його полонез «Прощання з батьківщиною», середня частина якого відкривається типовою «побудкою», і перші такти якого мають ті ж особливості інтонаційного строю, які зустрічаються і в багатьох інших творах Огінського. Тут можна відмітити чергування натурального і підвищеного четвертого ступеню, а також співставлення ряду інших натуральних і підвищених ступенів, яке створює відчуття перемінності. Діапазон засобів виразності у композитора поступово розширюється. Це відноситься не тільки до гармонії і мелодії, але і до фортепіанної фактури. Так, в першому «флорентійському» вальсі ре мажор зустрічаються ходи паралельними терціями, які дуже рідко використовуються композитором:

В іншому (до-мажорному) «флорентійському» вальсі привертають увагу характерні і для полонезів і для мазурок Огінського вишукано орнаментовані мелодичні лінії, які розгортаються по принципу «оспівування» стійких звуків верхніми і нижніми допоміжними.

Як в полонезах, так і в мазурках й інших п'єсах Огінський цілковито свідомо віддаляється від танцювальності, послідовно розвиваючи намічені ним з самого початку його творчої діяльності принципи поемності. Серед його творів є і прообрази елегій, ноктюрнів, балад й інших інструментальних п'єс, типових для романтичної музики, які виникли на основі різних танцювальних жанрів.

Лірично-споглядальній мелодії тріо в четвертому полонезі передують пасторальні образи, які створюються сопілковими награшами. Зв'язки з народно-інтонаційними витоками і традиціями вітчизняної музики

відчуваються у Огінського і в таких рисах ладово-інтонаційного строю і прийомах мелодичного розвитку, як «оспівування» стійкого ступеню, хроматичне «перехрещування» різних ступенів ладу, різні види «секстовості», включаючи стрибки на сексту, яка часто «нависає» над квінтою ладу або заповнює проміжними звуками. В деяких мелодичних побудовах Огінський користується також характерним для мелодики багатьох слов'янських народів низхідним терцієвим закінченням.

Висновки. Творчість М. Огінського користувалась великою популярністю, і слава його триває досі. Загалом, нам відомі більше 20-ти полонезів Огінського, чотири вальси, чотири марші, три мазурки, дві кадрили, галоп і менует, тобто не менше 35 фортепіанних творів. До цього переліку слід додати ще оперу «Зеліда і Валькур», декілька повстанських пісень і 19 інших вокальних творів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Libiszowska Z., Nowak-Romanowicz A.. Ogiński Michał Kleofas, w: Polski słownik biograficzny, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1978, t. 23, s. 630–636
2. Bełza I. Michał Kleofas Ogiński, przekł. Stefan Prus-Więckowski, Kraków 1967
3. Strumiłło T., Nowak-Romanowicz A., Kuryłowicz T. Poglądy na muzykę kompozytorów polskich doby przedchopinowskiej. Kraków 1960.
4. Załuski A. Ogiński M.. Życie, działalność i twórczość, Londyn 2003
5. Żupański K. Pamiętniki Michała Ogińskiego o Polsce i Polakach od r. 1788 do końca r. 1855, 3 t., Poznań 1870–1873

Москвічова Юлія

м. Вінниця

СОЦІОКУЛЬТУРНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРЕДСТАВНИКІВ ПОЛЬСЬКОЇ КУЛЬТУРИ НА ВІННИЧЧИНІ: ІСТОРИЧНИЙ ВИМІР

Багатовікова історія Вінниччини як складової Поділля, свідчить, що на цій території здавна існували різні національні спільноти. Крім українців, це поляки і росіяни, молдавани, білоруси, євреї та багато інших. Сьогодні Вінниччина так само поліетнічний край з домінуванням української нації, де толерантно співіснують різні етноси, а це майже 90 тисяч представників 133-х національностей і народностей. Серед такого етнічного розмаїття польська громада є найбільш активною. За даними перепису населення поляки на Вінниччині посідають друге місце за росіянами по кількості представників (3.7 тис. осіб) та перше місце за кількістю зареєстрованих національно-культурних товариств.

Окремі питання діяльності представників польської культури на Поділлі розглянуто у наукових розвідках М. Антошко, Н. Кушки, Ю. Портного, О.